

ÖĞRENCİLERİN HEMŞİRELİKTE ARAŞTIRMALARA YÖNELİK TUTUM VE FARKINDALIKLARI

Rana CAN¹, Hatice TAMBAĐ², Funda CAN³

ÖZET

Amaç: Bu çalışmanın amacı, hemşirelik öğrencilerinin hemşirelikte araştırma ve gelişmelere yönelik farkındalık ve tutum düzeyleri ile etkileyen faktörlerin incelenmesi ve konu hakkında farkındalık yaratmaktır.

Yöntem: Araştırmanın evrenini Akdeniz bölgesinde bir üniversitenin sağlık yüksekokulu hemşirelik bölümünün ikinci ve dördüncü sınıfında okuyan 174 öğrenci oluşturmaktadır (%89.65). Tanımlayıcı tipteki bu çalışmanın örneklemini 156 öğrenci oluşturmuştur. Verilerin toplanmasında; Tanıtıcı Bilgi Formu ve Hemşirelik Öğrencilerinin Hemşirelikte Araştırma ve Gelişmelere Farkındalığı ve Tutumu Ölçeği kullanılmıştır. Verilerin değerlendirilmesinde yüzde frekans dağılımı, ortalama, bağımsız grup t Test, Mann-Whitney U Test, Kruskal-Wallis Test kullanılmıştır.

Bulgular: Öğrencilerin yaş ortalaması 20.85 ± 12.09 , %66.02'si kadın, %66.6'sı ikinci sınıf öğrencisidir. Öğrencilerin %50.64'ü bilimsel toplantılara katıldıklarını; %41.66'sı hiç bilimsel dergi okumadıklarını belirtmiştir. Katılımcıların %60.89'unun araştırma dersi aldığı, %59.61'inin biyoistatistik dersi almadığı, %84.61'inin araştırma deneyiminin olmadığı bulunmuştur. Öğrencilerin araştırmaya yönelik tutum ve farkındalık puan ortalaması 122.03 ± 16.28 'dir. Bu çalışmada, sadece yaş ile ölçek puan ortalaması arasında anlamlı fark saptanmıştır ($p < 0.05$).

Sonuç ve Öneriler: Bu çalışmada, öğrenci hemşirelerin genel olarak araştırma yapmaya yönelik farkındalık ve tutumlarının olumlu olduğu saptanmıştır. Öğrencilerden yaşı küçük olanların, ikinci sınıfta okuyanların, hemşire olarak çalışanların, kadınların, fen lisesi mezunlarının, bilimsel araştırma yapma deneyimi olmayanların, bilimsel dergi okuyanların araştırma yapmaya yönelik farkındalık ve tutum ölçek puan ortalaması daha yüksek bulunmuştur. Hemşirelik öğrencilerinin araştırmaya yönelik tutumlarını ve farkındalıklarını arttırmaya yönelik eğitimlerin planlanması, mezuniyet sonrasında benzer çalışmaların yapılması önerilir.

Anahtar Kelimeler: Hemşirelik; Araştırma; Öğrenciler; Tutum; Farkındalık

Students' Awareness and Attitude Toward Nursing Research

ABSTARCT

Aim: The aim of this study is to determine the attitudes of nursing students towards research and developments in nursing and to raise awareness about the importance of the subject.

Methods: The universe of the study consisted of 174 second and fourth year students studying in the nursing department of a university's health college located in the Mediterranean Region (89.65%). The sample of this descriptive study was composed of 156 students. Introductory Information Form and "Nursing Students' Attitudes to and Awareness of Research and Development within Nursing Scale" were used to collect data. To evaluate the data percentage frequency distribution, mean, Independent Sample t Test, Mann-Whitney U Test and Kruskal-Wallis Test were used.

Results: The average age of the students was 20.85 ± 12.09 . 66.02% were female and 66.6% were 2nd year students. 50.64% of the students stated that they attend scientific meetings; 41.66% had never read a scientific journal, 60.89% took a research course, 59.61% did not take a biostatistics course and 84.61% did not have any research experience. The students' attitude and awareness point average was 122.03 ± 16.28 . This study significant difference was found only between age and scale score average ($p < 0.05$).

Conclusion: Student nurses' attitudes toward conducting research are positive. The average score of younger students, women, second year students, graduates of science high school, working as nurses, who do not have scientific research experience, those who read scientific journals was higher. It is recommended to plan training for nursing students to increase their attitudes and awareness towards research and to conduct similar studies after graduation.

Keywords: Nursing; Research; Students; Attitude; Awareness

DOI:10.47115/jshs.770031

¹ Akdeniz Üniversitesi Tıp Fakültesi Tıp Tarihi ve Etik Anabilim Dalı

² Mustafa Kemal Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik Bölümü

³ Samandađ İlçe Devlet Hastanesi

Sorumlu Yazar: Rana CAN, rcan0131@gmail.com, ranacan@akdeniz.edu.tr

Yazar Notu: Bu çalışma, 9-12 Mayıs 2018 tarihlerinde Mersin'de düzenlenen Türkiye Biyoetik Derneđi IX. Ulusal Kongresi'nde sözlü bildiri olarak sunulmuştur.

GİRİŞ

Bilgi edinme ve öğrenme süreci olarak karşımıza çıkan araştırma, mesleki bilgi birikimine katkı sağlayan ve kanıta dayalı çalışmayı destekleyen önemli bir unsurdur. Araştırma eğitiminde, bilimsel yöntem ve onun gereği olan tüm teknik bilgi, beceri ve tutumları bilme ve sergileme, araştırma etiğine uygun çalışma yapma, araştırmacı ve gönüllü katılımcı olabilme farkındalığını yaratabilmek önemlidir (Karasar, 2008; Karadaş, Özdemir, 2015; Bikwa, Zvinavashe & Mugadza, 2019).

Hemşirelik hizmetlerinin kalitesinin sağlanması ve sürdürülmesinde, profesyonel hemşirelik anlayışının kazandırılmasında, sağlık ve teknolojiye gelişmelerin takip edilmesinde, yeniliklere uyum sağlanmasında, hemşirenin çağdaş rol ve işlevlerinin benimsenmesinde, lisans düzeyinde araştırma ve hemşireliği geliştirici uygulamalara yer verilmesinin önemi büyüktür (Ünsal, Karakurt & Tanrıverdi, 2014). İlhan ve arkadaşları (2016) bireylerin araştırmalarda yeterli olmalarını etkileyen faktörler arasında, araştırma yöntemleri dersi alma durumunun, araştırma yapma/gönüllü olma deneyiminin ve araştırmaya yönelik tutumun önemine vurgu yapmıştır. Hemşirelikte araştırma eğitiminin yeterliliğinin sağlanması; hemşirelik rollerinin yerine getirilmesi, kaliteli hemşirelik bakımı sunulması ve hemşirelerin profesyonel rollerini yerine getirebilmesi için önemlidir. Araştırma yapmak ve araştırma sonuçlarını kullanmak için gerekli bilgi-beceriye sahip ve istekli öğrencilerin mezun olarak çalışmaya başlaması; hasta bakımında kanıta dayalı uygulamaların yaygınlaşmasını sağlayacaktır (Karadaş & Özdemir, 2015; Halabi, 2016; Aydemir Gedük, 2018).

Hemşirelikte araştırmayı güçlendirmek için tüm hemşirelerin araştırma etkinliklerinin desteklenmesi önemlidir (Erkin, Uysal Toraman, Şimşek & Bayık Temel, 2017; Bikwa, Zvinavashe & Mugadza, 2019; Franks-Meeks, 2020). Öğrenci hemşireler lisans eğitimleri sırasında araştırmaya yönelik dersler ile araştırmacı kimliği kazanmak için gerekli bilgi, becerileri ve etik değerleri kazanırlar (Halabi, 2016; Ünver, Semerci, Kızılıçık Özkan & Avcıbaşı 2018). Bu süreçte öğrencilerin bilimsel araştırmalara teşvik edilmesi konu ile ilgili bilgi, tutum ve farkındalıklarının olumlu etkileyecektir (Björkström, Johansson, Henoch ve ark., 2014; Siamian, Mahmoudi, Habibi, Latifi & Zare-Gavani, 2016; Erkin ve ark., 2017; Darawad ve ark., 2018). Öğrencilerin farkındalıklarının artması mezuniyet sonrası davranışlarının da belirleyicisi olduğundan, çalışma yaşamında kanıta dayalı bakım uygulamalarında ve araştırmacı ya da gönüllü katılımcı olarak bilimsel çalışmalarda kendilerine yol gösterici olur (Forsman, Rudman, Gustavsson, Ehrenberg & Wallin, 2010; Wangenstein, Johansson, Björkström & Nordström, 2011; Karadaş & Özdemir, 2015). Araştırma bulguları ile elde edilen bilgilerin kullanımı hemşireliği güçlendirir, mesleki profesyonelliğe katkı sağlar. Hemşirelerin alanda araştırma sonuçlarının kullanıcıları olmalarının yanı sıra araştırmaya kendilerinin katılımları bilgilerinin ve yeterliliklerinin farkına varmalarına katkı sağlayacaktır (Leach, Hofmeyer & Bobridge, 2015).

Saracaloğlu çalışmasında (2008), araştırma kültürünün öğrencilere kazandırılmasının bir eğitim sorunu olduğuna dikkat çekmektedir. Literatürde lisans düzeyindeki araştırma eğitiminin güçlendirilerek bilimsel araştırmalara yönelik olumlu tutumun geliştirilmesinin önemini vurgulayan çalışmalar yer almaktadır (Saracaloğlu, 2008; Vijayalakshmi,

Pashupu, Nagarajaiah, Thimmaiah & Math, 2014; Siamian ve ark., 2016; Kes & Öztürk Şahin, 2019). Lisans eğitimi sırasında hemşire adaylarına alana özgü araştırmalar yapma ilkeleri ve yöntemleri öğretilmeli, araştırmanın farklı boyutlarında yer almanın ve mesleki bilgi birikimine katkı sağlamanın önemi benimsenmelidir.

ve farkındalıkları arttırılmalıdır. Aynı zamanda araştırma etiğinin temel noktaları öğretilmeli, araştırma etiğine uygun çalışmalar planlanmalıdır. Bu nedenle birinci sınıftan itibaren öğrencilerin hemşirelikte araştırma ve gelişmelere karşı farkındalık yaratılması, alana özgü bilimsel çalışmalar hakkında bilgi verilmesi, bilimsel çalışma yapmaya özendirilmesi, çalışmalarda rehberlik edilmesi ve araştırmalara yönelik tutumlarının belirlenmesi ve geliştirilmesi önemlidir (Karadaş, Duran & Ergün, 2015; Siamian ve ark., 2016). Bu çalışmanın çıkış noktası da hemşirelikte araştırma dersi almamış olan ikinci sınıf ve hemşirelikte araştırma dersi olmuş olan dördüncü sınıf öğrencilerinin hemşirelikte araştırmalara yönelik farkındalık ve tutumlarını belirlemek, konunun önemi hakkında farkındalık yaratmak ve araştırma etiğine vurgu yapmaktır.

YÖNTEM

Araştırmanın Tipi

Bu çalışma, kesitsel tipte tanımlayıcı bir araştırma olarak planlanmıştır.

Evren ve Örneklem

Araştırmanın evrenini 2017 – 2018 eğitim – öğretim yılı güz yarıyılında Akdeniz bölgesinde yer alan bir ildeki Sağlık Yüksekokulu Hemşirelik Bölümü ikinci ve dördüncü sınıfta okuyan 174 öğrenci oluşturmaktadır. “Hemşirelikte Araştırma” dersi almamış ikinci sınıf ve “Hemşirelikte Araştırma” dersi alan dördüncü sınıf çalışmaya dahil edilmiştir. Bu okulda araştırma ile ilgili dersler bahar döneminde verilmektedir. Öğrenciler sözlü olarak bilgilendirilmiş ve bilgilendirme sonrası araştırmaya katılmayı kabul eden 156 öğrenci çalışmaya dâhil edilmiş olup evrenin %89.65’ine ulaşılmıştır.

Verilerin Toplanması

Çalışmaya başlamadan önce katılımcılara, araştırmacılar tarafından çalışma hakkında bilgi verilmiştir. Bilgilendirme sonrası çalışmaya katılmayı kabul eden öğrencilere veri toplama formu dağıtılmış ve doldurmaları istenmiştir. Doldurulan formlar araştırmacılar tarafından toplanmıştır. Veri toplama aracının doldurulması yaklaşık 20 dakika sürmüştür.

Veri Toplama Araçları

Çalışmada Tanıtıcı Bilgi Formu ve Hemşirelik Öğrencilerinin Hemşirelikte Araştırma ve Gelişmelere Farkındalığı ve Tutumu Ölçeği kullanılarak veriler toplanmıştır.

Tanıtıcı Bilgi Formu: Literatür taranarak araştırmacılar tarafından hazırlanmış olup 13 sorudan oluşmaktadır (Bayık Temel, Uysal, Erin & Koçer, 2008; Ünsal ve ark., 2014; Karadaş ve ark., 2015; Karadaş & Özdemir, 2015; İlhan ve ark., 2016). Bu sorular öğrencilerin cinsiyet, sınıf, okudukları okul, araştırma ve istatistik dersi alıp almadıkları, daha önce bir araştırmada görev alıp almadıklarıyla ilgilidir.

Hemşirelik Öğrencilerinin Hemşirelikte Araştırma ve Gelişmelere Farkındalığı ve **Tutumu Ölçeği:** Björkström ve arkadaşları (2003) tarafından geliştirilen ölçeğin Türkçeye uyarlanması Temel ve arkadaşları tarafından yapılmıştır (Bayık Temel ve ark., 2008). Ölçek tek boyutlu olup, öğrenci hemşirelerin araştırmaya yönelik farkındalık ve tutumunu belirlemeye yöneliktir (Bayık Temel ve ark., 2008). Ölçek 5’li likert tipindedir. Ölçek 29 maddeden oluşmakta olup

maddelerin 17'si olumlu, 12'si olumsuz ifadedir. Beşli likert tipinde yanıtlanan ölçekten. alınacak en yüksek puan 145, en düşük puan ise 29'dur. Ölçeğin madde puan ortalamasının beşe yaklaşması, farkındalığın ve olumlu tutumun yüksek olduğunu göstermektedir. Çalışmanın Cronbach alfa katsayısı 0.89'dur. Bu çalışmada Cronbach alfa katsayısı 0.90 bulundu.

Araştırmanın Etik Boyutu

Ölçeğin Türkçe uyarlamasını yapan yazardan ve araştırmanın yapılacağı kurumdan yazılı izin alınmıştır. Öğrencilerden bilgilendirme sonrası sözel onamları alınmış, çalışmaya katılmayı kabul edenler çalışmaya dahil edilmiştir. Çalışmanın etik kurul izni ilgili üniversitenin Tıp Fakültesinin Etik Kurul'undan alınmıştır. (Tarih 04.01.2018/ karar no:7)

İstatistiksel Analiz

Verileri değerlendirmek için SPSS 22.0 istatistik paket programı kullanılmıştır ve $p < 0.05$ istatistiksel olarak anlamlı kabul edilmiştir. Verilerin değerlendirilmesinde yüzde frekans dağılımı, ortalama, Bağımsız grup t testi, Mann-Whitney U Test, Kruskal-Wallis Test kullanılmıştır.

Araştırmanın Sınırlılıkları

Çalışma sadece bir sağlık yüksekokulunun hemşirelik bölümünde yürütülmüştür. Bu nedenle çalışmadan elde edilen bulgular sadece araştırmanın uygulandığı hemşirelik okulunu kapsamaktadır.

BULGULAR

Hemşirelik öğrencilerinin yaş ortalaması 20.85 ± 2.09 , çoğunluğunun kadın (%66.02) olduğu ve yarıdan fazlasının (%66.6) 2. sınıf öğrencisi olduğu bulunmuştur. Katılımcıların yarısından fazlası (%60.25) Anadolu lisesi mezunu. tamamına yakını (%94.23) herhangi bir kurumda hemşire olarak çalışmamaktadır.

Katılımcıların %60.89'u araştırma dersi aldığını. %59.61' i biyoistatistik dersi almadığı. %84.61'i araştırma deneyiminin olmadığını belirtmiştir. Araştırma deneyimi olan 24 öğrenci (%15.38) araştırmanın farklı aşamalarında görev aldıklarını belirtmiştir. Bu katılımcılar; veri toplama (21 kişi), araştırmayı planlama (10 kişi), bilgisayara veri girişi yapma (5 kişi), makaleyi yazma (6 kişi), makaleyi dergiye gönderme (2 kişi) ve katılımcı olma (10 kişi) aşamalarında yer aldıklarını belirtmiştir.

Öğrenci hemşirelerin %50.64' ü bilimsel toplantılara katıldıklarını ifade etmişlerdir. Katılımcıların % 9.61'i düzenli bilimsel dergi okuma alışkanlığına sahip olduklarını. %41.66'sı hiç bilimsel dergi okumadıklarını. %7.69'u ayda bir okuduklarını belirtmiştir. Hemşirelik öğrencilerinin araştırmaya yönelik tutum ve farkındalık puan ortalamasının 122.03 ± 16.28 olduğu bulunmuştur (Tablo 1).

Tablo 1. Öğrencilerin Ölçek ve Madde Puan Ortalamaları

Puan	n	Ort ± SS	Ortanca (Min- Max)
Ölçek toplam puanı	156	122.03±16.28	126.50 (74.00-145.00)
Madde puanı	156	4.20±0.56	4.36 (2.55-5.00)

Bu çalışmada sadece yaş ile ölçek puan ortalaması arasında anlamlı fark bulunmuştur ($p < 0.05$). Yaşı küçük olan öğrencilerin puan ortalaması daha yüksek bulunmuştur. Araştırma kapsamındaki kadınların, ikinci sınıfta okuyan öğrencilerin, fen lisesi mezunlarının, hemşire olarak

çalışanların, bilimsel araştırma yapma deneyimi olanların, bilimsel dergi okuyanların araştırma yapmaya yönelik farkındalık ve tutum puanları diğerlerine göre yüksek olup, aradaki fark istatistiksel olarak anlamlı değildir ($p > 0.05$). (Tablo 2).

Tablo 2. Demografik Değişkenlerle Ölçek Puan Ortalaması Arasındaki İlişki

Özellik	n	Ort ± SS	İstatistik
Cinsiyet			
Kadın	103	123.05±15.67	t= 1.091
Erkek	53	120.05±17.37	p= 0.277
Yaş ($\bar{X} = 20.85 \pm 2.09$)			
18-20	83	124.54±14.65	t= 2.070
21 ve üstü	73	119.19±17.62	p= 0.040
Sınıf			
İkinci	104	123.82±14.96	t= 1.958
Dördüncü	52	118.46±18.27	p= 0.052
Mezun olduğu lise			
Sağlık meslek lisesi	14	125.50±19.61	
Fen lisesi	5	132.40±8.82	$X^2=7.157$
Genel lise	32	121.40±17.32	p= 0.128
Anadolu lisesi	94	121.52±15.77	
Diğer meslek liseleri	11	119.18±15.77	
Hemşire olarak çalışma			
Çalışan	9	122.77±22.62	Z= -1.106
Çalışmayan	147	121.99±15.91	p= 0.269
Araştırma dersi alma			
Alan	61	119.77±18.46	t= -1.398
Almayan	95	123.49±14.62	p= 0.164
Biyoistatistik dersi alma			
Alan	63	119.90±18.51	t= -1.351
Almayan	93	123.48±14.50	p= 0.179
Araştırma deneyimi			
Var	24	126.33±14.15	Z= -1.148
Yok	132	121.25±16.56	p= 0.122
Bilimsel toplantıya katılım			
Katılan	79	121.96±16.40	t= -0.059
Katılmayan	77	122.11±16.26	p= 0.953
Düzenli bilimsel dergi okuma sıklığı			
Hiç okumayan	65	117.29±19.44	
Yılda bir	11	125.81±10.10	
Düzensiz	64	125.40±12.17	$X^2=5.329$
Üç ayda bir	4	122.75±13.93	p= 0.255
Ayda bir	12	126.08±17.61	

t= Bağımsız grup t Test, Z= Mann-Whitney U Test.

X^2 = Kruskal-Wallis Test

TARTIŞMA

Bu çalışmada, lisans düzeyinde eğitim alan hemşirelik öğrencilerinin araştırma yapma ve geliştirmeye yönelik farkındalık ve tutumlarının olumlu olduğu bulunmuştur (122.03 ± 16.28). Bu sonuç olumlu ve beklenen bir bulgu olarak değerlendirilebilir. Hemşirelik öğrencileri ile aynı konuda yapılan çalışmalarda benzer sonuçlar bulunmuştur (Halabi & Hamdan-Mansour, 2010; Ünsal ve ark., 2014; Halabi, 2016; Ünver ve ark., 2018; Kes & Öztürk Şahin, 2019; Yılmaz, İflazoğlu & Uzelli Yılmaz, 2020). Hemşirelik dördüncü sınıf

öğrenceleri ile yapılan çalışmada öğrencilerin araştırma yapma kaygılarının orta düzeyde olduğu bulunmuştur (Çelik, Önder, Durmaz, Yurdusever & Uysal, 2015). Bu çalışmaların aksine Chukwu ve ark çalışmasında (2016), hemşirelik ve ebelik öğrencilerin araştırmaya yönelik farkındalıklarının yüksek ancak tutumlarının olumsuz olduğu. bu olumsuz tutumun öğrencilerin araştırmaların zor ve zaman alıcı olduğuna inanmalarından kaynaklandığı bulunmuştur. Hindistan’da çalışan hemşireler üzerinde yapılan bir çalışmada hemşirelerin % 84.1’i “*araştırma tüm öğrencilere öğretilmelidir*” görüşünde olduklarını belirtmiştir (Vijayalakshmi ve ark., 2014). Japonya’da hemşireler üzerinde yapılan bir çalışmada öğrenci iken hastalar üzerinde yer alan araştırmalara katılan öğrenci oranı %14.3 olup hemşirelerin tamamına yakını hemşirelerin araştırma yapma konusunda daha donanımlı olması gerektiğini belirtmiştir (Yanagawa, Takai, Yoshimaru, Miyamoto, Katashima & Kida, 2014). Hemşirelikte araştırmanın kullanımı ile ilgili bilgi ve beceriler; araştırma bilgisinin gerekliliğine yönelik farkındalık, yeterli araştırma bilgisine sahip olma, araştırma sonuçlarını okuma ve değerlendirebilmeyi içermelidir (Akin & Ege, 2008). Lisans eğitimi sürecince hemşirelikte araştırmaya yönelik bilgi ve deneyimin artırılması, farkındalığın geliştirilmesi ile sağlanabilir. Hemşirelik öğrencileri ile yapılan bir çalışmada öğrencilerin %68’inin araştırmalara yönelik olumlu tutuma sahip olduğu, öğrencilerin %71’inin araştırmayı zor, karmaşık ve stresli bir süreç olarak algıladıkları; %85’inin araştırmanın mesleki gelişime katkı sağladığını ve mesleki gelişim için değerli olduğunu belirttikleri bulunmuştur (Al Furaikh, Al Omairi & Ganapathy, 2017). Yapılan bir sistematik incelemede hemşirelik öğrencilerinin genellikle araştırmaya yönelik olumlu tutumları olduğu; öğrencilerinin hemşirelik araştırmalarına yönelik tutumlarını olumlu etkileyen faktörler arasında; bir araştırma dersi almak, hemşirelik araştırmalarının belirli bir alanına ilgi duymak, araştırma sonuçlarını uygulayabilmek, araştırma deneyimine sahip olmak olduğu belirtilmiştir (Ross & Burrell, 2019).

Bu çalışmada, yaş ile araştırmaya yönelik farkındalık ve tutum arasında anlamlı fark bulunmuştur ($p=0.040$). Yaşı küçük olan katılımcıların araştırmaya yönelik tutumlarının daha olumlu olduğu bulunmuştur. Bu da ikinci sınıf öğrencilerinin araştırma ve biyoistatistik dersi almamalarına rağmen daha olumlu tutuma sahip olduklarını ve konu ile ilgili farkındalıklarının daha yüksek olduğunu göstermektedir. Çalışmamızın aksine Ünver ve arkadaşlarının (2018) yapmış oldukları çalışmada öğrencilerde yaş arttıkça araştırmalara yönelik tutumun daha olumlu olduğu saptanmıştır. Bu çalışmadan ve çalışmamızdan farklı olarak çalışan hemşire ve ebeler üzerinde yapılan çalışmalarda yaşın bilimsel çalışmalara yönelik tutumlarını etkilemediği saptanmıştır ($p>0.05$) (Kuuppelomakia & Tuomi, 2005; Aydın, Adıgüzel & Topal, 2015). Bu çalışmada ve diğer çalışmalarda elde edilen sonuçların eğitimcilerin araştırmaya yönelik tutumlarından kaynaklanabileceği, araştırmaya yönelik tutumda kurum kültürünün etkili olduğu, kurumun öğrencilerden eğitim sürecinde proje/araştırma yapma beklentisinin olmasının etkili olabileceği söylenebilir.

Bu çalışmada, cinsiyet ile ölçek puan ortalaması arasında anlamlı fark bulunmamış olup kadın katılımcıların ölçek puan ortalamasının daha yüksek olduğu bulunmuştur. Elde edilen bu bulgu, genel olarak öğrencilerin cinsiyet farkı gözetmeksizin araştırmalara olumlu yaklaştıklarını, kadın öğrencilerin bilimsel araştırma yapmaya yönelik tutumlarının daha olumlu olduğunu göstermektedir. Dördüncü sınıf hemşirelik öğrencileri üzerinde yapılan çalışmada öğrencilerin

cinsiyetleri ile bilimsel araştırma yapmaya yönelik tutumları arasında anlamlı fark saptanmamış olup bu sonuç çalışmamız sonuçları ile benzerdir (Çelik ve ark., 2014). Benzer şekilde Halabi ve Hamdan-Mansour’un (2010) çalışmasında da cinsiyet ile araştırmalara yönelik tutum arasında anlamlı fark bulunmamıştır. Lisansüstü eğitim alan öğrenciler üzerinde yapılan çalışmada araştırma kaygısı puanları ile cinsiyet arasında istatistiksel olarak anlamlı fark bulunmamıştır (Saracaloğlu, 2008). Üniversite öğrencileri üzerinde yapılan çalışmada, kadınların araştırmaya yönelik tutum puanlarının erkeklerinkine göre daha yüksek olduğu ve bu farkın istatistiksel olarak anlamlı olduğu belirlenmiştir (İlhan ve ark., 2016). Ünsal ve arkadaşlarının çalışmasında (2014) öğrencilerin cinsiyetleri ile hemşirelikte araştırmaya yönelik tutum ve farkındalığını belirlemeye yönelik kullanılan ölçekten aldıkları puan ortalamaları arasında da istatistiksel açıdan anlamlı bir fark olduğu belirlenmiş ve kadınların ölçek puan ortalaması daha yüksek bulunmuştur. Literatürdeki çalışma sonuçları ve bu çalışma araştırma yapmaya yönelik tutumun cinsiyet faktöründen etkilenmediğini göstermekte olup kadın katılımcıların tutumlarının daha olumlu olduğu bulunmuştur. Kadınların hemşirelikte bilimsel araştırmalara katılma ve akademik eğilimlerinin daha olumlu olduğu söylenebilir. Bu çalışmada, öğrencinin okuduğu sınıf ile ölçek puan ortalaması arasında anlamlı fark bulunmamış olup ikinci sınıftaki öğrencilerin araştırmaya yönelik tutum ve farkındalıklarının daha yüksek olduğu bulunmuştur. İkinci sınıf öğrencileri henüz araştırma ile ilgili bağlantılı dersleri almamıştır. Bu öğrencilerin araştırma deneyimlerinin ve eğitimlerinin yetersiz olması, araştırma yapma zorluklarını bilmemelerinin araştırmalara yönelik daha olumlu tutuma sahip olduklarını söylemek mümkündür. Üniversite öğrencileri ile yapılan çalışmada üçüncü sınıf öğrencilerinin birinci sınıf öğrencilerine göre araştırmaya yönelik daha olumlu tutuma sahip oldukları belirlenmiştir (Ünver ve ark.,2018). Benzer çalışmalarda öğrencilerin sınıfı arttıkça araştırmalara yönelik tutumlarının daha olumlu olduğu bulunmuştur (Halabi, 2016; İlhan ve ark., 2016)

Öğrencilerden fen lisesi mezunu olanların araştırmaya yönelik daha olumlu tutuma sahip oldukları bulunmuştur. Bunun liseler arası eğitim anlayışından kaynaklandığını, fen lisesi mezunlarının araştırmaya daha yatkın olduğunu ve mezun olunan lisede edinilen deneyimlerin lisans eğitiminde kimi yaklaşımlarda öğrenciler üzerinde belirleyici olduğunu söylemek mümkündür. Yapılan bir çalışmada hemşirelik son sınıf öğrencilerinin en son mezun oldukları okul ile ölçekten aldıkları puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak herhangi bir anlamlı fark bulunmamış ($p>0.05$). ancak sağlık meslek lisesi mezunlarının puan ortalaması daha yüksek bulunmuştur (Ünsal ve ark., 2014). Benzer şekilde birinci sınıf hemşirelik öğrencileri ile yapılan çalışmada sağlık meslek lisesi mezunlarının araştırmaya yönelik tutum ve farkındalıkları daha yüksek bulunmuştur (Karadaş ve ark., 2015). Mesleki eğitimde araştırmaya yönelik derslerin olması farkındalığı artırıcı bir unsurdur. Lise eğitimde okullar arasındaki fark araştırmalara yönelik tutumu etkileyebilmektedir.

Bu çalışmada, katılımcılarından hemşire olarak çalışanların sayısı çok sınırlı olup araştırmaya yönelik tutumlarının daha olumlu olduğu saptanmıştır. Ölçek toplam puan ortalaması ile çalışma durumu arasında istatistiksel olarak anlamlı fark saptanmamıştır ($p> 0.05$). Çalışan ebe ve hemşireler üzerinde yapılan çalışmada katılımcıların %43.8’nin bilimsel araştırma konusunda bilgi düzeylerinin yetersiz olduğu ifade ettiği. %75’nin çalışma alanlarında bilimsel

araştırma yapma isteği duyduklarını belirttikleri saptanmıştır (Aydın ve ark., 2015). Birinci sınıf hemşirelik öğrencileri ile yapılan çalışmada çalışan öğrenci oranı %9.40 olup araştırmaya yönelik tutum ve farkındalıkları daha yüksek bulunmuştur (Karadaş ve ark., 2015). Çalışma sonuçlarına göre meslek üyesi aday hemşirelerin eğitimleri sırasında çalışıyor olmaları araştırmalara yönelik tutumlarını olumlu şekilde etkilediğini söylemek mümkündür.

Bu çalışmada, araştırma dersi almayan öğrencilerin ölçek puan ortalaması daha yüksek bulunmuş ancak istatistiksel olarak anlamlı fark bulunmamıştır ($p > 0.05$). Bu sonuç bilimsel araştırma ile ilgili ders alan öğrencilerin araştırmaya yönelik tutumlarının olumlu olmadığını göstermektedir. Bunun bilimsel araştırma yapmanın güçlüklerinden kaynaklanabileceği düşünülebilir. Lisansüstü öğrencileri ve lisans öğrencileri üzerinde yapılan çalışmaların sonucu çalışmamız ile benzerlik göstermektedir (Saracaloğlu, 2008; İlhan ve ark., 2016; Kes & Öztürk Şahin, 2019). Çalışmamızdan farklı olarak dördüncü sınıf hemşirelik öğrencileri ile yapılan çalışmada istatistik dersi alanların araştırma yapmaya yönelik tutumları daha olumlu bulunmuştur (Çelik ve ark., 2014). Bir diğer çalışmada araştırma dersi almanın araştırmaya yönelik tutumu olumlu etkilediği bulunmuştur (Halabi, 2016). Emiroğlu ve arkadaşlarının (2005) çalışmasında mezun hemşirelerin sadece %11.1'inin araştırmaya yönelik eğitim aldığı belirlenmiştir. Aynı çalışmada hemşirelik araştırmalarının yararlarına ilişkin katılımcıların; %39.7'si "hemşireliğin gelişmesini sağlar", %27.3'ü "hizmeti iyileştirir", %15.7'si "bilimselliği artırır" yanıtını vermiştir (Emiroğlu ve ark., 2005). Hemşirelik birinci sınıf öğrencilerine verilen araştırma eğitiminin etkinliğini belirleyen çalışmada, öğrencilerin çalışma sonrası araştırmaya yönelik tutum ve farkındalığının arttığı saptanmıştır (Karadaş & Özdemir, 2015). Yapılan çalışmada araştırma dersini almanın ve hemşirelik lisans eğitimi boyunca araştırmayla ilgili / bağlantılı derslerin devam etmesinin araştırmaya yönelik algıları olumlu etkilediği ve kanıta dayalı uygulamaları daha çok benimsemeye, mezuniyet sonrasında kanıta dayalı uygulamaları daha sık kullanmaya katkı sağladığı vurgulanmıştır (Keib, Cailor, Kiersma & Chen, 2017). Araştırma yapmayı ve meslekte araştırma sonuçlarını kullanmada müfredatta yer alan derslerin devamlılığının olması önemlidir.

Bu çalışmada, lisans eğitimi sırasında araştırma deneyimi yaşayan öğrencilerin araştırmalara yönelik daha olumlu tutuma sahip oldukları bulunmuştur. Araştırma deneyimi yaşama durumu ile ölçek puan ortalaması arasında anlamlı fark bulunmamıştır ($p > 0.05$). Çalışmamızda bir araştırmanın bir ya da birkaç basamağında görev alan öğrenci oranı dörtte birden azdır (%15.58). Bu çalışmada, bir araştırmanın planlanmasından yayın aşamasına kadar olan tüm basamaklarından herhangi birinde ya da bir kaçında görev alan öğrencilerin araştırmaya yönelik tutumlarının daha olumlu olduğu görülmektedir. Son sınıf hemşirelik öğrencileri üzerinde yapılan çalışmada, daha önce bir araştırma deneyimi olan ya da araştırmaya katkıda bulunan öğrencilerin bilimsel araştırma yapmaya yönelik daha olumlu tutuma sahip oldukları saptanmıştır (Çelik ve ark., 2014). Hemşirelik öğrencileri üzerinde yapılan çalışmada eğitim sırasında herhangi bir araştırmada görev almadaki isteksiz olan öğrencilerin bilimsel araştırmalara yönelik tutumlarının daha olumsuz olduğu bulunmuştur (Ünver ve ark., 2018). Yapılan çalışmada lisans eğitimi sırasında tez yapmanın yani bilimsel bir çalışmayı başından sonuna kadar yürütmenin hemşirelikte araştırma ve

geliştirmeye yönelik farkındalık ve tutumu olumlu etkilediği bulunmuştur (Uysal Toraman, Hamaratçılar, Tülü & Erkin, 2017). Çalışan hemşirelerin araştırmaya yönelik ve araştırma sonuçlarını bakımda kullanmaya yönelik tutumlarını belirlemek üzere yapılan çalışmada hemşirelerin %45.6'sının herhangi bir araştırma sürecinde yer aldığı; katılımcıların %40.7'sinin uygulama. %39.8'inin araştırma sürecinin planlama. %30.6'sı verilerin değerlendirilmesi aşamasında yer aldıkları belirlenmiştir (Kelleci, Gölbaşı, Yılmaz & Doğan, 2008). Ertuğ ve Önal'ın (2014) çalışmasında hemşirelik öğrencilerinin sadece % 4.2'si bir araştırmada görev aldıklarını belirtmişlerdir. Hemşirelik birinci sınıf öğrencileri üzerinde yapılan çalışmada herhangi bir araştırmaya katılan öğrencilerin tutum puanı daha yüksek bulunmuştur (Karadaş ve ark., 2015).

Katılımcılarımızdan bilimsel bir etkinliğe katılanlarla katılmayanların sayısı birbirine çok yakın olup yarıyadır. Bilimsel bir etkinliğe katılma durumu ile ölçek puan ortalaması arasında anlamlı bir fark bulunmamış olup bilimsel etkinliğe katılmayanların puan ortalamasının katılanlara göre çok az daha yüksek bulunmuştur. Yapılan çalışmalarda, herhangi bir sempozyum, kongre gibi bilimsel aktiviteye katılan öğrencilerin araştırmalara yönelik olumlu tutumları olduğu. ölçek puan ortalaması ile bilimsel etkinliğe katılma durumu arasında anlamlı fark olmadığı bulunmuştur ($p > 0.05$) (Ünsal ve ark., 2014; Tan, Polat & Özdelikara, 2016; Ünver ve ark., 2018; Kes & Öztürk Şahin, 2019). Bilimsel etkinliğe katılmanın öğrencilerin araştırmalara yönelik farkındalıklarının yükselmesine katkı sağladığını söylemek mümkündür. Birinci sınıf öğrencilerinin araştırmaya yönelik tutum ve farkındalıklarını belirlemek için yapılan çalışmada katılımcıların %71.2'sinin bilimsel bir toplantıya katılmadığı bulunmuştur (Karadaş ve ark., 2015).

Bilimsel dergi okuma sıklığı ile ölçek puan ortalaması arasında istatistiksel olarak anlamlı fark bulunmamıştır ($p > 0.05$). Çalışmamızda ayda bir kez bilimsel dergi okuduğunu söyleyen öğrenci sayısı az olup puan ortalamaları daha yüksek bulunmuştur (126.08±17.61). Bu çalışmada, bilimsel dergi/yayın hiç okumayan öğrenci sayısı yarıya yakın olup araştırmalara yönelik tutum ve farkındalıkları diğer okuyanlara göre daha olumsuzdur. Son sınıf hemşirelik öğrencileri ile yapılan çalışmada herhangi bir hemşirelik dergisine abone olan öğrencilerin araştırmaya yönelik tutum ve farkındalıkları daha olumlu bulunmuştur (Ünsal ve ark., 2014). Bilimsel yayın okuma hem meslek gelişime hem de araştırmalar konusunda farkındalığı arttırmada önemlidir. Öğrencilerin daha çok bilimsel yayın takip etmelerine teşvik edilmeleri mezuniyet öncesi dönemde önemlidir. Bilimsel araştırmaları takip etme becerisini kazanmak meslek yaşamında bakım kalitesini yükseltmeye ve kanıta dayalı bakım uygulamaları kullanmaya yönelik eylemlerin arttırmasına katkı sağlayacaktır. Bir çalışmada öğrencilerin yarısı bilimsel yayına nasıl ulaşacağını bilirken, öğrencilerin tamamı herhangi bir bilimsel yayını düzenli takip etmemektedir (Ertuğ & Önal, 2014). Birinci sınıf hemşirelik öğrencilerinde yapılan çalışmada verilen araştırma eğitimi sonrasında düzenli Türkçe makale takip edenlerin oranının %36.7'ye yükseldiği bulunmuştur (Karadaş & Özdemir, 2015). Çalışan hemşireler üzerinde yapılan bir çalışmada bilimsel literatürü takip edenlerin araştırmaya yönelik daha olumlu tutuma sahip olduğu bulunmuştur (Kuuppelomakia & Tuomi, 2005). Son sınıf hemşirelik öğrencileri ile yapılan çalışmada bilimsel mesleki yayın takip eden öğrencilerin bilimsel araştırmalara yönelik tutumlarının daha olumlu olduğu bulunmuştur (Yılmaz ve ark., 2020).

SONUÇ ve ÖNERİLER

Çalışma, öğrenci hemşirelerin araştırma yapmaya yönelik tutumlarının olumlu olduğunu göstermektedir. Çalışmamızda sadece yaş ile ölçek puan ortalaması arasında anlamlı fark bulunmuştur ($p < 0.05$). Bu çalışmada, yaşı küçük olanların, kadımların, ikinci sınıfta okuyan öğrencilerin, fen lisesi mezunlarının, hemşire olarak çalışanların, bilimsel araştırma yapma deneyimi olanların, bilimsel dergi okuyanların, araştırma yapmaya yönelik farkındalık ve tutumlarının daha olumlu olduğu bulunmuştur. Öğrencilerin çok azının düzenli olarak bilimsel mesleki dergileri takip ettiği bulunmuştur. Bu sonuçlar doğrultusunda; öğrencilerin eğitimleri sırasında bilimsel araştırma yapmalarına olanak sağlayacak ortamların yaratılması ve müfredatta yoğun şekilde araştırma ilgili/bağlantılı konulara yer verilmesi, mesleki bilimsel yayınları düzenli olarak takip etmelerine teşvik edilmesi önerilmektedir. Araştırma ile ilgili bağlantılı derslerin içeriğinde öğrencilerin araştırma bilgi ve farkındalıklarının daha da artırılması, araştırma becerilerinin ve yeterliliklerinin geliştirilmesi yönündeki konulara daha çok yer verilmesi, ilgi duydukları konular üzerinde araştırma yapma ve sürece aktif katılmalarının sağlanması öğrencilerin araştırmaya yönelik olumlu tutumlarını destekleyebilir.

KAYNAKLAR

Akın, B., Ege, E. (2008). Hemşirelik lisans programlarında araştırma eğitimi. *CÜ Hemşirelik Yüksekokulu Dergisi*, 12(3), 60-69.

Al Furaikh, S.S., Al Omairi, B.E., Ganapathy, T. (2017). A cross-sectional survey on nursing students' attitude towards research. *J Health Spec*, 5, 185-191.

Aydemir - Gedük, E. (2018). Hemşirelik mesleğinin gelişen rolleri. *HSP*, 5 (2), 253-258.

Aydın, Y., Adıgüzel, A., Topal, E.A. (2015). Ebe ve hemşirelerin bilimsel çalışmalara yönelik tutumlarının belirlenmesi. *J Hum Rhythm*, 1(4), 168-175.

Bayık Temel, A., Uysal, A., Erin, Ö., Koçer, A. (2008). Hemşirelik öğrencilerinin araştırmaya gelişmelere farkındalığı ve tutumu. *DEUHYO ED*, 1(2), 108-23.

Bikwa, B., Zvinavashe, M., Mugadza, G. (2019). Perceptions of midwifery nursing students regarding research at Chitungwiza Central Hospital. *Journal of Nursing Science Practice, Research and Advancements*, 1(2), 25-58.

Björkström, M.E., Johansson, I.S., Hamrin, E.K., Athlin, E.E. (2003). Swedish nursing students' attitudes to and awareness of research and development within nursing. *J Adv Nurs*, 41(4), 393-402.

Chukwu, E.O., Nwakanma, I.S., Fiase, T.M., Iornengen, E.M. (2016). Attitude of student nurses and midwives towards research: Study of schools of nursing and midwifery Mkar, Gboko Benue State. North Central Nigeria. *South American Journal of Nursing, Special Edition*, 1-11.

Çelik, S., Önder, G., Durmaz, K., Yurdusever, Y., Uysal, N. (2014). Hemşirelik öğrencilerinin bilimsel araştırma yapmaya yönelik kaygı ve tutumlarının belirlenmesi. *HSP*, 1(2), 23-31.

Darawad, M.W., Alhussami, M., Abu Sa'aleek, M., Al Ateeq, E., Samarkandi, O.A., Al-Anati, A. (2018). Nursing faculty members' attitudes and perceived barriers toward conducting scientific research: A descriptive study from Saudi Arabia. *International Journal of Caring Sciences*, 11(2), 1192-1203.

Emiroğlu, O.N., Ünlü, H., Terzioğlu, F., Bulut, H. (2005). Hemşirelerin araştırmalara katılma durumları,

araştırmaya ilişkin görüşleri ve bilgi gereksinimleri. *Hemşirelikte Araştırma Geliştirme Dergisi*, 5(1), 64 – 86.

Erkin, Ö., Uysal Toraman, A., Şimsek, H., Bayık Temel, A. (2017). Nursing students' attitudes toward research-development: Does taking research course make a difference?. *International Journal of Caring Sciences*, 10 (2), 988-996.

Ertuğ, N., Önal, H. (2014). Undergraduate nursing students' research activities and utilization: A Turkish sample. *Aquichan*, 14(2), 251-260.

Forsman, H., Rudman, A., Gustavsson, P., Ehrenberg, A., Wallin, L. (2010). Use of research by nurses during their first two years after graduating. *J Adv Nurs*, 66(4), 878-890.

Franks-Meeks, S. (2020). Participation in nursing research: We can do better. *Nursing2020*, 50 (1), 1 – 3.

Halabi, J.O., Hamdan-Mansour, A. (2010). Attitudes of Jordanian nursing students towards nursing research. *Journal of Research in Nursing*, 17(4), 363–373.

Halabi, J.O. (2016). Attitudes of Saudi nursing students toward nursing research. *Saudi J Health Sci*, 5, 118-124.

Henoch, I., Jakobsson-Ung, E., Ozanne, A., Falk, H., Falk, K., Sarenmalm, K.E., Öhlén, J., Fridh, I. (2014). Nursing students' experiences of involvement in clinical research: an exploratory study. *Nurse Educ Pract*, 14(2), 188-194.

İlhan, A., Çelik, H.C., Aslan, A. (2016). Üniversite öğrencilerinin bilimsel araştırmaya yönelik tutumlarının incelenmesi. *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 17(2), 141-156.

Karadaş, A., Duran, S., Ergün, S. (2015). Hemşirelik öğrencilerinin hemşirelikte araştırma, gelişmelere karşı farkındalık ve tutumları. *Uluslararası Hakemli Hemşirelik Araştırmaları Dergisi*, 5, 1-18.

Karadaş, C., Özdemir, L. (2015). Hemşirelik öğrencilerinin araştırmaya yönelik farkındalık ve tutumlarının değerlendirilmesi. Hacettepe Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi Dergisi, 30–39.

Karasar, N. (2008). Bilimsel Araştırma Yöntemi. 18. Baskı. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.

Keib, C.N., Cailor, S.M., Kiersma, M.E., Chen, A.M.H. (2017). Changes in nursing students' perceptions of research and evidence-based practice after completing a research course. *Nurse Education Today*, 54, 37–43.

Kelleci, M., Gölbaşı, Z., Yılmaz, M., Doğan, S. (2008). Bir üniversite hastanesinde çalışan hemşirelerin araştırma yapma ve araştırma sonuçlarını bakımda kullanma ile ilgili görüşlerinin incelenmesi. *Hemşirelikte Araştırma Geliştirme Dergisi*, 2, 3-16.

Kes, D., Öztürk Şahin, Ö. (2019). Hemşirelik öğrencilerinin bilimsel araştırma yapmaya yönelik kaygı ve tutumlarının belirlenmesi. *Online Türk Sağlık Bilimleri Dergisi*, 4(1), 68-78.

Kuuppelomakia, M., Tuomi, J.(2005). Finnish nurses'attitudes towards nursing research and related factors. *International Journal of Nursing Studies*, 42, 187–196.

Leach, M.J., Hofmeyer, A., Bobridge, A. (2015). The impact of research education on student nurse attitude, skill and uptake of evidence-based practice: A descriptive longitudinal survey. *Journal of Clinical Nursing*, 25, 194–203.

Ross, J.G., Burrell, S.A. (2019). Nursing students' attitudes toward research: An integrative review. *Nurse Education Today*, 82, 79–87.

Saracaloğlu, A.S. (2008). Lisansüstü öğrencilerin akademik güdülenme düzeyleri. araştırma kaygıları ve

tutumları ile araştırma yeterlikleri arasındaki ilişki. *Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 5(2), 179-208.

Siamian, H., Mahmoudi, R., Habibi, F., Latifi, M., Zare-Gavani, V. (2016). Students' attitudes towards research at Mazandaran University of Medical Sciences in 2015. *Mater Sociomed*, 28(6), 468-472.

Tan, M., Polat, H., Özdelikara, A. (2016). Hemşirelik öğrencilerinin hemşirelikte araştırmaya, gelişmelere farkındalığı ve tutumu. *Uluslararası Hakemli Hemşirelik Araştırmaları Dergisi*, 8, 1-14.

Uysal Toraman, A., Hamaratçılar, G., Tülü, B., Erkin, Ö. (2017). Nursing students' attitudes toward research and development within nursing: Does writing a bachelor thesis make a difference?. *Int J Nurs Pract*, 23(e12517), 1-7.

Ünsal, A., Karakurt, P., Tanrıverdi, D. (2014). Farklı okullarda eğitim gören hemşirelik öğrencilerinin araştırmaya, gelişmelere farkındalığı ve tutumunun belirlenmesi. *Balikesir Sağlık Bil Derg*, 3(2), 87-93.

Ünver, S., Semerci, R., Kızılcık Özkan, Z., Avcıbaşı, İ. (2018). Attitude of nursing students toward scientific research: A cross-sectional study in Turkey. *The Journal of Nursing Research*, 26(5), 356-361.

Vijayalakshmi, P., Pashupu, D.R., Nagarajaiah, Thimmaiah, R., Math, S.B. (2014). Nurses attitudes and perceptions of nursing research: An Indian perspective. *Asian J Nur Edu and Research*, 4(4), 509-513.

Wangenstein, S., Johansson, I.S., Björkström, M.E., Nordström, G. (2011). Research utilization and critical thinking among newly graduated nurses: predictors for research use. A quantitative cross-sectional study. *J Clin Nurs*, 20(17-18), 2436-2447.

Yanagawa, H., Takai, S., Yoshimaru, M., Miyamoto, T., Katashima, R., Kida, K. (2014). Nurse awareness of clinical research: A survey in a Japanese University Hospital. *BMC Medical Research Methodology*, 14 (85), 1-8.

Yılmaz, D., İflazoğlu, B., Uzelli Yılmaz, D. (2020). İntörn hemşirelik öğrencilerinin bilimsel araştırma yapmaya yönelik tutumlarının belirlenmesi. *Ordu Üniversitesi Hemşirelik Çalışmaları Dergisi*, 3(1), 27-35.